

Beslut för bildande av naturreservatet Hotingsknösen

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Hotingsknösen
NVR-id:	2055002
Kommun:	Strömsund
Län:	Jämtland
Väggkarta:	157 Dorotea
Lägesbeskrivning:	Fem kilometer sydväst om Hoting
Centrumkoordinater:	N: 7105446 E: 554493 (SWEREF99 TM)
Fastighet:	Strömsund Björksjönäset 1:4 och Strömsund Björksjönäset s:2
Markägare:	Enskilda markägare
Förvaltare:	Länsstyrelsen Jämtlands län
Totalareal:	65,2 hektar, varav 54,5 hektar produktiv skogsmark

Innehållsförteckning

Länsstyrelsens beslut.....	3
Syftet med naturreservatet	3
Skälen för beslutet	3
Beskrivning av området	3
Föreskrifter	4
Undantag från föreskrifterna.....	5
Skötselplan	6
Redogörelse för ärendet	6
Ärendets beredning.....	6
Synpunkter på förslaget till beslut	7
Länsstyrelsens bedömning.....	8
Bedömning och motivering	8
Naturvärdesinventeringar	9
Förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser.....	9
Naturreservatets effekt på ekosystemtjänster	9
Konsekvensutredning	10
Upplysningar.....	10
Bilagor	12

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som utmärks på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

Beslutet riktar sig till var och en samt fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Naturreservatets namn ska vara **Hotingsknösen**

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets grannaturskog och andra ingående naturmiljöer med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras.

Syftet ska uppnås genom att grannaturskogen med dess flora och fauna utvecklas fritt.

Skälen för beslutet

Naturreservatets prioriterade bevarandevärden och därmed skälen för beslutet är:

- Grandominerad naturskog präglad av intern beståndsdynamik, med en riklig förekomst och kontinuitet av gamla träd samt död ved i olika nedbrytningsstadier.
- Bark- och vedlevande mossor, svampar, lavar, insekter samt hålhäckande fåglar.

Beskrivning av området

Naturreservatet Hotingsknösen är beläget i Strömsunds kommun, omkring 5 kilometer sydväst om Hoting, vid byn Björksjönäset. Området ligger i en sydst lutning där höjden över havet sträcker sig från cirka 310 meter i sydväst till cirka 430 meter i den nordligaste delen av naturreservatet. Terrängen är bitvis en aning blockig. Inslag av något brantare partier förekommer i områdets nordliga något mer kuperade del. Berggrunden i området består av sura intrusivbergarter som granit och granodiorit. Jordarterna utgörs av morän.

Naturreservatet är 65,2 hektar stort och utgörs av grandominerad naturskog (*Picea abies*) präglad av intern beståndsdynamik, där gamla träd faller och nya växer upp. Naturskogen har god kontinuitet med stor förekomst av senvuxna, gamla och grovbarkiga granar. Medelåldern för granbeståndet varierar inom naturreservatet, men många granar är över 200 år. En del lite glesare skogsområdena i området utgörs av garnlavsdraperade (*Alectoria sarmentosa*) granar och laven förekommer rikligt i vissa delar av naturreservatet.

Tillgången på död ved varierar inom området, men är bitvis rikligt förekommande, bland annat i naturreservatets centrala delar, med granlågor i olika nedbrytningsstadier. Den döda veden förekommer både som rötade granlågor, stående torrträd och stubbar.

Det förekommer även en del inslag av tall (*Pinus Sylvestris*) främst i områdets centrala delar och i de våtmarksdominerade nordöstra delarna av naturreservatet. En del av tallbeståndet utgörs av gamla och grova träd. Andelen lövträd är låg, men en del partier har ett visst inslag av bland annat asp (*Populus tremula*), sälg (*Salix caprea*) och björk (*Betula sp.*). I naturreservatets södra del förekommer även barrsumpskog med ett visst lövträdsinslag. Cirka två hektar av naturreservatet utgörs av öppen våtmark.

Fältskiktet i den grandominerade naturskogen utgörs främst av blåbärs- (*Vaccinium myrtillus*) och lingonris (*Vaccinium vitis-idaea*) med ett visst inslag av lågörter. Sumpskogarna karakteriseras av mattor av björnmossa (*Polytrichum commune*) med inslag av till exempel skogsfräken (*Equisetum sylvaticum*).

Flertalet rödlistade vedsvampar och barkväxande lavar som indikerar lång kontinuitet av gamla träd och död granved har påträffats i naturreservatet. Där bland rosenticka (*Rhodofomes roseus*), sprickporing (*Diplomitoporus crustulinus*), doftskinn (*Cystostereum murrayi*), gammelgranskål (*Pseudographis pinicolaria*) och lappticka (*Amylocystis lapponica*). På en del lövträd har även lunglav (*Lobaria pulmonaria*) påträffats. Spår efter hålhäckande fåglar såsom spillkråka och tretåig hackspett finns i området.

Skogen i naturreservatet bär ovanligt få spår av plockhuggning och uttag av ved. Ett mindre område på cirka två till tre hektar i norra delarna av naturreservatet avverkades under 50-talet, där finns idag en yngre blandskog. I området finns en del äldre tallar som stämplats inför en tidigare planerad dimensionsavverkning som inte blivit utförd. Ett mindre dike sträcker sig från Rödmosamyran öster om området längst med naturreservatets södra gräns.

En mer omfattande beskrivning finns i skötselplanen, bilaga 3. Artförteckning finns i bilaga 4.

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver föreskrifter och förbud enligt andra lagar är det förbjudet att inom naturreservatet:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning, till exempel vindkraftverk, mast, antenn, luft- eller markledning, bro eller spång,
2. sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller liknande,
3. anordna upplag, utföra fyllning eller tippning, spränga, schakta, borra, gräva, markbereda, utföra någon annan typ av markbearbetning eller bedriva täkt av något slag,
4. anlägga väg, skoterled, uppställningsplats för fordon, eller liknande anläggningar,
5. dika, kulvertera dike, dämma, eller utföra annan åtgärd som påverkar områdets naturgivna hydrologiska förhållande,
6. utföra skogsvårds- eller skogsskötselåtgärder, eller på annat sätt fälla eller skada träd och buskar, samt flytta eller upparbeta stående och liggande döda träd eller delar av träd,
7. införa för området främmande växt- eller djurart,
8. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, tillföra kalk eller andra växtnäringssämnen,

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas tåla

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar anläggs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatets yttergränser enligt gällande anvisning,
2. uppsättning och underhåll av informationstavla vid plats som markeras på karta, bilaga 1,
3. borttagning av främmande arter genom mekaniska metoder,
4. undersökning och dokumentation av mark, vegetation samt växt- och djurliv i uppföljningssyfte.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt i naturreservatet

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det förbjudet att inom naturreservatet:

1. plocka och samla in arter av olika slag, med undantag av bär och matsvamp,
2. klättra i boträd, uppehålla sig nära rovfågelbo, lya eller gryt, samla in djur eller på annat sätt medvetet skada eller störa djurlivet,
3. göra åverkan på mark, block, växtlighet, torrträd eller annan död ved,
4. införa och/eller sprida främmande arter och övriga för området icke naturligt förekommande arter.

Undantag från föreskrifterna

A och C-föreskrifterna ovan ska inte utgöra hinder för:

- a) förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som behövs, för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan,
- b) att bedriva renskötsel i enlighet med gällande lagstiftning,
- c) jakt enligt Jaktlag (1987:259) och Jaktförordning (1987:905),

- d) underhåll av befintligt jakttorn eller att på samma plats ersätta ett gammalt jakttorn med ett nytt,
- e) rättighetshavare att utföra normalt underhåll, reparation och besiktning av befintliga luftledningar, markerade på karta bilaga 1, i enlighet med ledningsrätt som är gällande vid detta besluts ikraftträdande,
- f) att fälla träd och kapa grenar som riskerar att skada byggnader markerade på karta bilaga 1, där fällda träd lämnas i naturreservatet, samt att röja träd och buskar med en diameter av högst 10 centimeter inom ett avstånd av 10 meter från samma byggnader.

Efter tillstånd från Länsstyrelsen ska A och C-föreskrifterna ovan inte heller utgöra hinder för:

- g) uppförande av jakttorn på ny plats,
- h) att rensa dike,
- i) röjning av buskar och mindre träd i anslutning till jaktpass i syfte att upprätthålla befintliga siktgor i skog,
- j) genomföra vetenskapliga undersökningar som innefattar insamling av arter eller har annan påverkan på naturmiljön,
- k) mer omfattande åtgärder som reinvestering och ombyggnation av befintlig luftledning, markerad på karta bilaga 1, utöver de åtgärder som avses i undantag e) från föreskrifterna.

Skötselplan

Länsstyrelsen fastställer i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. bifogad skötselplan, bilaga 3, för naturreservatets långsiktiga vård.

Redogörelse för ärendet

Ärendets beredning

År 2011 genomförde Länsstyrelsen naturvärdesinventering i området. Den första inventeringen initierades av att en av markägarna till fastigheten kontaktat Länsstyrelsen gällande potentiellt höga naturvärden i området. Vid den tidpunkten var det inte möjligt för länsstyrelsen att prioritera området för formellt skydd. År 2015 registrerade Skogsstyrelsen en större nyckelbiotop om drygt 20 hektar med granskog av naturskogskaraktär i området. Då nyckelbiotopen utgjorde en betydande del av fastigheten klassades den som en så kallad nyckelbiotopsrik brukningsenhet, vilket utgör en särskild prioriteringsgrund för att erbjuda ett formellt skydd. Efter kompletterande naturvärdesinventering av Länsstyrelsen delgavs berörda markägare 2017 att området skulle kunna var prioriterat för bildandet av ett naturreservat.

År 2018 startade Länsstyrelsen en officiell utredning och beslöt 2019 att föreslå Hotingsknösen som naturreservat. Förslaget godkändes av Naturvårdsverket år 2021.

Uppdragen att värdera objektet och sköta förhandlingen har utförts av auktoriserade konsultfirmor. Värderingar slutfördes och överenskommelser om intrångsersättning med berörda markägare ingicks under åren 2022–2023. Skogsstyrelsen påbörjade uppdraget att mäta in områdets gränser 2022. Uppdraget färdigställdes 2023.

Under 2024 tog Länsstyrelsen fram ett förslag till beslut om naturreservat. Markägare, ägare av särskild rätt inom området, berörd sameby samt ett flertal berörda myndigheter och intresseorganisationer fick möjlighet att yttra sig över förslaget.

Synpunkter på förslaget till beslut

Totalt inkom 6 yttranden till Länsstyrelsen, varav tre med synpunkter.

Synpunkter inkom från Sveriges geologiska undersökning (SGU) om att det tydligt bör framgå av reservatsföreskrifterna att undersökning och kartläggning av malmpotentiella områden samt inventering av mineralfyndigheter ska tillåtas när den utförs av statlig myndighet. SGU anser att ett undantag från föreskrifterna bör finnas. Undantaget som SGU föreslår innebär ett generellt undantag för en verksamhet som inte rymms inom syftet för naturreservatsbildningen. Syftet med naturreservatet är att ge ett långsiktigt skydd av området. Föreskrifterna ska återspegla syftet samt det allmänna intresset att bevara området. Att besluta om ett generellt undantag på det sätt SGU föreslår är inte möjligt inom Länsstyrelsens föreskriftsrätt. Föreskrifter om att tillåta en verksamhet som strider mot syftet med naturreservatet kan alltså inte meddelas. Möjlighet att söka dispens från reservatsföreskrifterna finns om behov uppstår.

Svenska kraftnät lämnade synpunkter på förslag till beslut gällande en nära angränsande 220-Kv luftledning. Med anledning av framtida reinvesteringsbehov önskar Svenska kraftnät att ett mindre område i naturreservatets nordöstra del undantas från det föreslagna reservatsområdet. Svenska kraftnät framför att det är av vikt att kraftledningen även i framtiden kan förvaltas, repareras och underhållas, inklusive byggas om, enligt de krav och riktlinjer som gäller för elnätverksamhet. Länsstyrelsen har justerat undantag e) så att reparationer ingår i undantaget, samt lagt till ett tillståndspliktigt undantag, k) för att beakta Svenska kraftnäts synpunkter. Ett tillståndspliktigt undantag är infört för att möjliggöra förstärkning av det nationella stamnätet utan krav på dispens från naturreservatets föreskrifter. Tillståndsplikten ger Länsstyrelsen möjlighet att tillse att arbetsinsatsen sker på ett sådant sätt att intrånget i naturreservatet och påverkan på skyddsvärdena hålls på en så låg nivå som möjligt.

Synpunkter inkom från Svenska Samernas Riksförbund (SSR). De framför att det inte framgår i förslaget att samråd ska genomföras vid åtgärder som kan påverka renskötseln. Då det inte kommer att utföras någon skötsel i naturreservatet då inriktningen är fri utveckling, så har inte Länsstyrelsen lagt till någon information om att samråd ska genomföras med berörd sameby. Berörd sameby har dock delgivit förslag till beslutet och inga synpunkter har inkommit.

Vidare anser SSR att redogörelsen för renskötselns bedrivande borde utvecklats. Bland annat att det bör framgå vilken betydelse området har för berörda samebyar och hur de använder området. I skötselplanen anges att området ingår i samebyns totala renbetesland samt vinterland. Slutligen utgår SSR från att undantaget från A och C-föreskrifterna för att bedriva renskötsel i enlighet med gällande lagstiftning även inbegriper ett undantag för att i renskötseln framföra motordrivet fordon på snö- och barmark inom reservatet. Då undantag b) från föreskrifter angående renskötsel pekar på gällande lagstiftning så ingår även terrängkörningsförrordningen i den hänvisningen. Länsstyrelsen har därför inte gjort någon ändring i undantaget.

Länsstyrelsens bedömning

Bedömning och motivering

Området kring Hotingsknösen utgör ett värdefullt och artrikt skogsområde bestående av grandominerad naturskog med gamla senvuxna granar och tydlig naturskogskaraktär. Skogen har en god kontinuitet av gamla träd och död ved och med anledning av att skogen är flerskiktad och olikåldrig, samt har en hög medelålder på beståndsnivå förväntas en fortsatt god kontinuitet. Områdets kontinuitet av äldre träd och död ved i olika nedbrytningsstadier gynnar ett brett spektrum av arter och flertalet rödlistade vedsvampar och barkväxande lavar finns noterade i området. Även hänglav förekommer rikligt i vissa delar av området.

Inom det planerade naturreservatet finns en 21,8 hektar stor nyckelbiotop (N 1126–2015). Fastigheter som likt denna klassas som en nyckelbiotoprik fastighet ska enligt ”Nationell strategi för formellt skydd av skogsmark” från 2005, reviderad 2017 prioriteras för formellt skydd.

Inom fem kilometer från Hotingsknösen ligger flertalet nyckelbiotoper, samt ett naturreservat. Bildandet av naturreservatet bidrar därmed till en bättre ekologisk funktionalitet i landskapet och förbättrade spridningsmöjligheter för arter.

För att områdets värden ska bestå, behöver området undantas från skogsproduktion och annan exploatering som innebär att områdets naturvärden påtagligt skadas. *Detta motiverar till varför Länsstyrelsen har bedömt att området bör förklaras som naturreservat.* Länsstyrelsen bedömer att den grandominerade naturskogens naturvärden bevaras och utvecklas bäst genom att skogen och dess flora och fauna fortsatt får utvecklas fritt.

Beslutet om naturreservat följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljö kvalitetsmål. Länsstyrelsen bedömer att beslutet bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålen *Levande skogar* samt *Ett rikt växt- och djurliv*.

Naturvärdesinventeringar

Utöver Länsstyrelsens egna naturvärdesinventeringar har området även inventerats av Skogsstyrelsen. Skogsstyrelsen registrerade år 2015 en nyckelbiotop i området (Objekt ID N 1126–2015) bestående av senvuxen barrskog med inslag av gransumpskog. Nyckelbiotopen utgör 21,8 hektar.

Förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser

Naturreseptatet berörs inte av några riksintressen.

Gällande översiktsplan i Strömsunds kommun, antagen 2022 samt ” *Tillägg till Strömsunds kommuns översiktsplan – Vindkraft*” från 2019 pekar inte ut området för någon specifik markanvändning.

Länsstyrelsen bedömer att detta beslut är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen. Vidare bedömer Länsstyrelsen att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Naturreseptatets effekt på ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som ekosystemen ger människan och som är grunden till vår välfärd och livskvalitet. Bildandet av Hotingsknösen naturreseptat har inverkan på ett flertal ekosystemtjänster. I tabell 1 listas de ekosystemtjänster som långsiktigt bedöms påverkas av naturreseptatsbeslutet. Att bevara biologisk mångfald i betydelsen av en mångfald av livsmiljöer, arter och gener ger med stor sannolikhet en positiv påverkan på de flesta av ekosystemtjänsterna. Detta eftersom det inte alltid är känt hur arterna interagerar och vilka arter som kan vara nyckelarter eller hörnstenar i att upprätthålla de funktionella ekosystem som ligger till grund för ekosystemtjänster. Biologisk mångfald finns endast med under kategori ”Stödjande” i tabell 1 men får ses som en viktig del av alla kategorier.

Att formellt skydda natur kan vara negativt för vissa ekosystemtjänster. Inom ramen för regeringens beslutade miljömål har miljö kvalitetsmål och konkreta etappmål satts upp för bland annat formellt skydd av natur. I samband med detta har en övergripande bedömning gjorts av påverkan för vissa ekosystemtjänster såsom till exempel produktion av skogsråvara. En nationell politisk avvägning mellan till exempel virkesuttag och bevarande av skogar med höga naturvärden är alltså redan gjord.

Tabell 1. Bildandet av naturreseptatet Hotingsknösens långsiktiga effekt på ekosystemtjänster där P står för en överlag positiv effekt och N står för en överlag negativ effekt på berörd ekosystemtjänst.

Kategori	Ekosystemtjänst	Effekt
Stödjande	Primärproduktion där växter och bakterier omvandlar oorganiska ämnen till organiska ämnen.	P
	Biologisk mångfald inklusive bevarande av livsmiljöer, hotade arter och andra arter samt genpooler.	P

Kategori	Ekosystemtjänst	Effekt
	Tillhandahållande av livsmiljöer för populationer av arter med olika funktioner under alla stadier av individernas livscykel.	P
Reglerande & bevarande	Biologisk städning, inklusive vattenrening, samt återföring av mineraler och näringsämnen via mikroorganismer, svampar, växter, djur och alger.	P
	Global klimatreglering genom kolbindning, det vill säga upptag av koldioxid, utförd av växter.	P
	Pollinering och fröspridning via insekter, fåglar och andra djur.	P
Försörjande	Virke och fibrer.	N
	Jakt, bär- och svampplockning samt rennäring.	P
Kulturella	Uppskattning av naturen av etiska skäl och som inspirationskälla samt ett naturarv för att bevara naturens egenvärden för framtida generationer.	P
	Estetiska värden där egenskaper hos naturmiljöer möjliggör estetiska naturupplevelser.	P

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Naturreseptatet är skrivet av naturvårdshandläggare Sarah Johannesson Leander och beslut i detta ärende har fattats av landshövding Marita Ljung. Vid den slutliga handläggningen av ärendet deltog även länsråd Susanna Löfgren, funktionschef för naturskydd Annelie Johansson samt handläggare Maria Gylle, den sistnämnde föredragande.

Detta beslut har signerats elektroniskt och saknar därför underskrifter.

Marita Ljung

Maria Gylle

Upplysningar

Föreskrifterna under C ovan, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreseptatet, gäller omedelbart, även om de överklagas.

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft vid påföljd att rätten till ersättning eller inlösen annars går förlorad.

Detta beslut ska enligt 27 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. kungöras i länets författningssamling och i ortstidningarna Jämtlands tidning, Länstidningen och Östersundsposten. Sakägare anses därmed ha fått ta del av beslutet.

Länsstyrelsen i Jämtlands län är förvaltare av naturreservatet.

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Detta beslut påverkar inte rätten till renskötsel på annans mark.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (1979:429) ska bestämmelser i denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter inte tillämpas i den mån vad där sägs strider mot föreskrifter för naturreservatet. Det innebär till exempel att eventuella vindfällen och stormskadad skog lämnas orörda.

Spontana bränder inom naturreservatets gränser bör släckas omedelbart.

Organiserad verksamhet är tillåten inom naturreservatet, under förutsättningen att själva aktiviteten som bedrivs inte förbjuds i reservatsföreskrifterna och / eller av andra lagar och bestämmelser. Organiserad verksamhet är när en lärare eller ledare för en organisation/företag planerar att genomföra ett arrangemang med deltagare enligt förutbestämd plan/färdväg/rutt. Det är organisatörens ansvar att bedöma hur planerade aktiviteter kan komma att påverka naturen och andra utövare, samt känna till naturreservatets föreskrifter och naturvärden, miljöbalkens kunskapskrav samt skyldigheter och försiktighetsmått som följer av allemansrätten. Organisatören kan alltid kontakta naturreservatets förvaltare för att rådgöra om hur verksamheten bäst kan genomföras inom naturreservatet.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte. Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön och djurlivet, till exempel:

- hänsynsregler enligt 2 kap. 3 § miljöbalken,
- fridlysning av alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845),
- hundhållning enligt 16 § i lagen (2007:1150) om tillsyn av hundar och katter,
- terrängkörning, inklusive generellt förbud mot barmarkskörning, enligt 1 § terrängkörningslagen (1975:1313),

Vid terrängkörning, med stöd av 1 § terrängkörningsförordningen ska fordon, färdväg och hastighet väljas med omsorg för att minimera mark- och vegetationsskador.

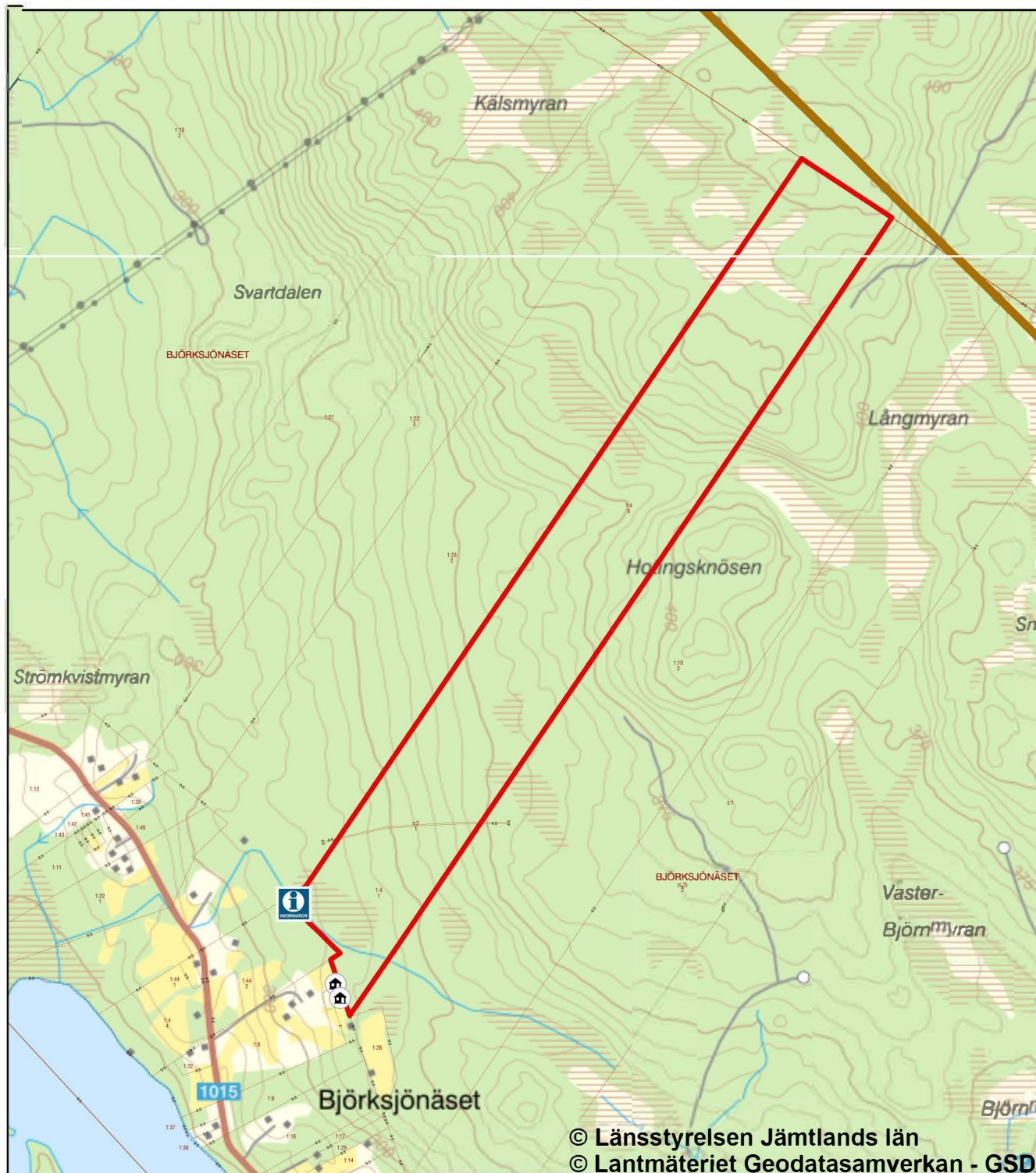
Vid vistelse i naturreservatet är det viktigt att utöver naturreservatets föreskrifter även följa föreskrifter och förbud enligt andra gällande lagar. Det är också viktigt att observera att föreskrifterna reglerar agerande i naturreservatet med ger i sig inte markägarens tillstånd.

Bilagor

Nr.	Undernivå nr.	Typ av bilaga	Beskrivning
1.		Beslutskarta	Visar naturreservatets gränser samt för vilka olika områden som naturreservatets föreskrifter gäller.
2.		Översiktskarta	Visar var i Jämtlands län som naturreservatet ligger.
3.		Skötselplan	
	3a	Skötselplankarta	Skötselplankarta som visar var naturreservatet ska skötas av förvaltningen.
4.		Artförteckning	Förteckning över inventerade arter i naturreservatet.
5		Överklagandehänvisning	

Naturreseptat Hotingsknösen Beslutskarta

Gräns för naturreseptat Hotingsknösen

Informationstavla som omfattas av föreskrift B2

Kraftledningsgata som omfattas av undantag e) och k)

Byggnader som omfattas av undantag f)

0 500 m

Skala: 1:15 000

SWEREF 99 TM, Höjdukurvor 5 m intervall

Naturreservatet Hotingsknösen

Översiktskarta

Gräns för naturreservatet Hotingsknösen

Övriga naturreservat

0 2,5 5 km

Skala: 1:100 000

SWEREF 99 TM

Skötselplan för naturreservatet Hotingsknösen

Innehållsförteckning

Skötselplan för naturreservatet Hotingsknösen.....	1
BESKRIVNINGSDDEL.....	2
Syfte.....	2
Beskrivning av naturreservatet.....	2
Administrativa data	2
Områdesbeskrivning.....	2
Prioriterade bevarandevärden	4
Åtgärdsprogram för hotade arter eller livsmiljöer	5
PLANDEL.....	6
Skötsel och förvaltning av naturreservatets naturvärden	6
Skötselområde A – Grannaturskog präglad av intern dynamik (65,2 hektar).....	6
Skötsel och förvaltning av naturreservatets friluftslivsvärden.....	7
Utmärkning av naturreservatets gräns.....	7
Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	7
Övriga uppgifter.....	8
Uppföljning	8
Tillsyn.....	8
Finansiering av naturvårdsförvaltningen	8
Källförteckning	9

BESKRIVNINGSDDEL

Syfte

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets grannaturskog och andra ingående naturmiljöer med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras.

Syftet ska uppnås genom att skogsmark med dess flora och fauna utvecklas fritt.

Beskrivning av naturreservatet

Administrativa data

Naturreservatets namn	Hotingsknösen
Län	Jämtland
Kommun	Strömsund
Fastigheter	Strömsund Björksjönäset 1:4 och Strömsund Björksjönäset s:2
Markägare	Enskilda markägare
Areal	65,2 hektar
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jämtlands län

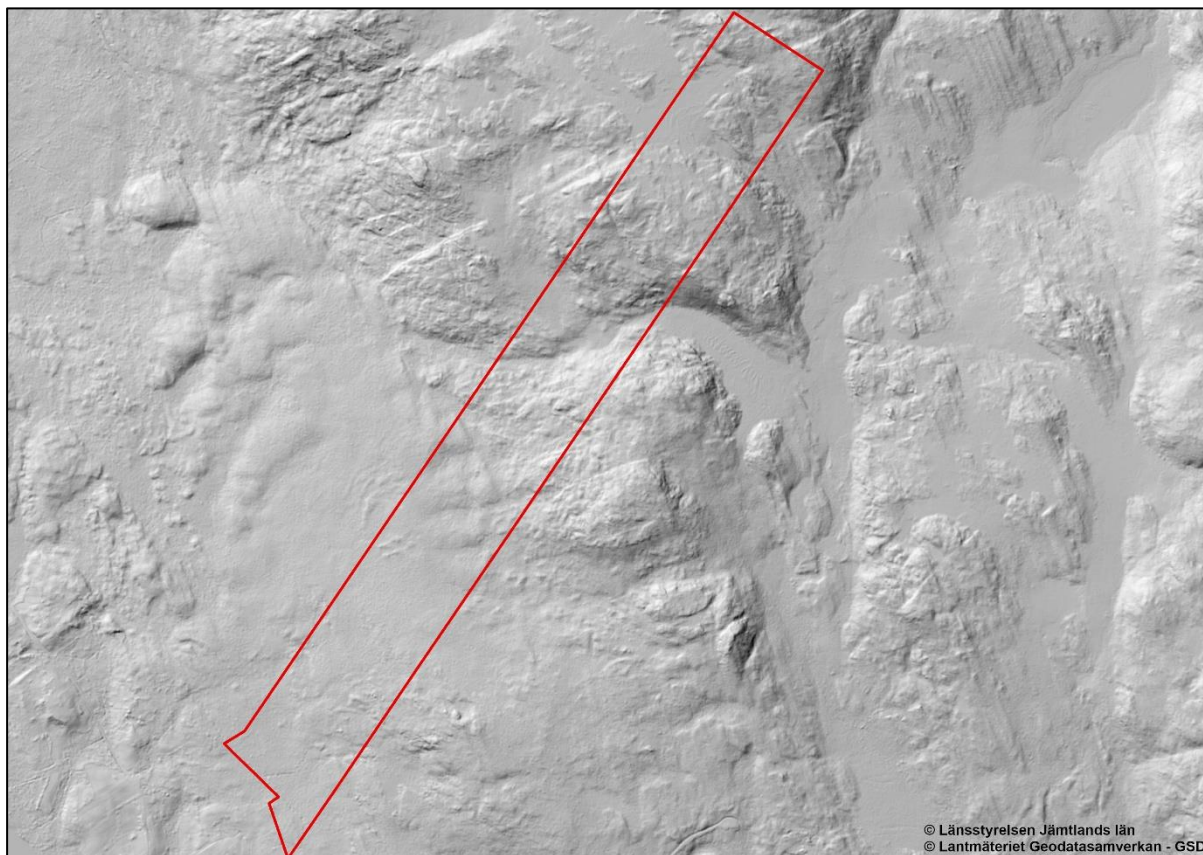
Områdesbeskrivning

Landskap och läge

Naturreservatet Hotingsknösen är beläget i Strömsunds kommun, omkring 5 kilometer sydväst om Hoting, vid byn Björksjönäset. Naturreservatet är 65,2 hektar stort och utgörs av grandominerad naturskog (*Picea abies*).

Geologiska förhållanden

Området ligger i en sydostsluttning där höjden över havet sträcker sig från cirka 310 meter i sydväst till cirka 430 meter den nordligaste delen av naturreservatet. Terrängen är bitvis en aning blockig. Inslag av något brantare partier förekommer i områdets nordliga något mer kuperade del. Berggrunden i området består av sura intrusivbergarter som granit och granodiorit. Jordarterna utgörs av morän. Området är beläget inom den naturgeografiska regionen bergkullslätt.

Figur 1. Höjdsuggningsmodell som tydliggör landskapets terrängformer inom naturreservatet Hotingsknösen.

Skogen

Naturreservatet utgörs av grandominerad naturskog (*Picea abies*) präglad av intern beståndsdynamik, där gamla träd faller och nya växer upp. Naturskogen har god kontinuitet med stor förekomst av senvuxna, gamla och grovbarkiga granar. Medelåldern för granbeståndet varierar inom naturreservatet, men många granar är över 200 år. En del lite glesare skogsområdena i området utgörs av garnlavsdrapeerade (*Alectoria sarmentosa*) granar och laven förekommer rikligt i vissa delar av naturreservatet.

Tillgången på död ved varierar inom området, men är bitvis rikligt förekommande, bland annat i naturreservatets centrala delar, med granlågor i olika nedbrytningsstadier. Den döda veden förekommer både som rötade granlågor, stående torrträd och stubbar.

Det förekommer även en del inslag av tall (*Pinus Sylvestris*) främst i områdets centrala delar och i de våtmarksdominerade nordöstra delarna av naturreservatet. En del av tallbeståndet utgörs av gamla och grova träd. Andelen lövträd är låg, men det finns partier med visst inslag av bland annat asp (*Populus tremula*), sälg (*Salix caprea*) och björk (*Betula sp.*). I naturreservatets södra del förekommer även barrsumpskog med ett visst lövträdsinslag. Cirka två hektar i området utgörs av öppen våtmark.

Fältskiktet i den grandominerade naturskogen utgörs främst av blåbärs- (*Vaccinium myrtillus*) och lingonris (*Vaccinium vitis-idaea*) med ett visst inslag av lågörter.

Sumpskogarna karakteriseras av mattor av björnmossa (*Polytrichum commune*) och inslag av till exempel skogsfräken (*Equisetum sylvaticum*).

Skogen i naturreservatet bär ovanligt få spår av plockhuggning och uttag av ved. Till stora delar har naturreservatet en obruten trädkontinuitet. Ett mindre område på två till tre hektar i områdets norra delar avverkades under 50-talet, där finns idag en yngre blandskog. I området finns en del äldre tallar som stämplats inför en tidigare planerad dimensionsavverkning som inte blivit utförd. Ett mindre dike sträcker sig från Rödmossamyran öster om området längst med naturreservatets södra gräns.

Naturvårdsarter

I artförteckningen anges flertalet naturvårdsarter funna i naturreservatet Hotingsknösen. Naturvårdsarter är enligt ArtDatabanken arter som är extra skyddsvärda, arter som indikerar att ett område har höga naturvärden eller arter som i sig själva är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Inom begreppet naturvårdsarter återfinns rödlistade arter, fridlysta arter, nyckelarter, ansvarsarter, typiska arter och signalarter.

Totalt är 16 rödlistade arter funna i området, varav tre är hotade (VU) och övriga är nära hotade (NT). Se separat artförteckning i bilaga 4 för vidare information.

Kulturhistoria och tidigare markanvändning

Generalstabskartan från 1933 visar området som skogsbevuxet, primärt av barrskog men med ett mindre inslag av lövskog. Ekonomiska kartan från 1973 visar området som skogsbevuxet med inslag av sankmark.

Rennäring

Naturreservatet är beläget inom ett område för renskötsel och ingår i samebyn Ohredahkes vinterland och totala renbetesland.

Friluftsliv

Området används, så vitt Länsstyrelsen känner till, huvudsakligen till jakt. Naturreservatet är beläget i nära anslutning till byn Björksjönäset, samt cirka fem kilometer från tätorten Hoting.

Prioriterade bevarandevärden

Naturreservatets prioriterade bevarandevärden och därmed skälen för beslutet är:

- Grandominerad naturskog präglad av intern beståndsdynamik, med en riklig förekomst och kontinuitet av gamla träd samt död ved i olika nedbrytningsstadier.
- Bark- och vedlevande mossor, svampar, lavar, insekter samt hålhäckande fåglar.

Åtgärdsprogram för hotade arter eller livsmiljöer

Vid förvaltningen av naturreservatet ska särskild hänsyn tas till av Naturvårdsverket fastställda åtgärdsprogram (ÅGP) för hotade arter eller livsmiljöer. Inga sådana arter eller livsmiljöer är kända inom naturreservatet, men om Länsstyrelsen får ny kunskap om arter eller naturtyper berörda av ÅGP inom naturreservatet ska prioriterade åtgärder för dessa kunna utföras, under förutsättning att de inte bryter mot naturreservatets syfte och föreskrifter.

PLANDEL

Skötsel och förvaltning av naturreservatets naturvärden

Skötselområde A – Grannaturskog präglad av intern dynamik (65,2 hektar)

Beskrivning

Skötselområdet utgörs av grandominerad naturskog där naturvärdena främst är knutna till gamla, senvuxna, grovbarkiga granar och död ved i olika nedbrytningsstadier vilka utgör ett viktigt substrat för många arter. Den döda veden förekommer spritt i området, både som stående död ved, rötbrutna lågor och stubbar. En del av den döda veden har tillkommit efter stormar omkring år 2015.

Medelåldern för skogen varierar, men många granar är över 200 år. Markfuktigheten varierar från frisk till fuktig och de fuktigaste partierna är belägna i de delarna där våtmark och sumpskog förekommer. Sumpskogen i den södra delen av naturreservatet är högväxt, medan de övriga områdena som utgörs av sumpskog som är glesare och mer klenvuxen.

De centrala delarna av naturreservatet utgörs av en av Skogsstyrelsen utpekad nyckelbiotop på 21,8 hektar.

Ullticka, granticka och gammelgransskål är observerade i områdets södra arter som lappticka och rosenticka, observerade bland annat i de centrala delarna. Alla är arter som indikerar barrskogskontinuitet. Även garnlav som bitvis förekommer rikligt i de något glesare skogsområdena, indikerar lång kontinuitet.

Ett mindre inslag av äldre grova tallar förekommer i naturreservatet främst i områdets centrala del, samt i det höglänta och våtmarksdominerade området i nordöst. Det förekommer även ett visst lövträdsinslag i form av enstaka sälgar, björkar och mindre grupper av yngre asp i naturreservatet.

Ett mindre område i den södra delen av naturreservatet är delvis påverkat av dikning. Ortofoto från 1960-talet visar att området då var tydligt mer öppet än idag. Naturreservatet är inte påverkat av modernt skogsbruk, med undantag för en mindre avverkad yta i områdets norra delar. Ovanligt få spår av plockhuggning och veduttag förekommer.

Figur 1. Skötselområde A: Hänglavsrik grannaturskog med inslag av död ved i olika nedbrytningsgrad.

Bevarandemål

Skötselområdet ska bestå av lav- och vedsvamprik grannaturskog med mindre partier av sumpskog och öppen våtmark. Skötselområdet ska vara präglad av intern beståndsdynamik med gamla granar och död ved i olika nedbrytningsstadier. Tillkomst av död ved ska vara kontinuerlig och inget brott i kontinuiteten av levande träd ska ske. Det ska finnas rikliga och ej minskande förekomster av för naturtypen typiska arter, främst inom artgrupperna bark- och vedlevande mossor, svampar och lavar, insekter och hålhäckande fåglar. Skötselområdets hydrologi ska vara naturlig och området ska vara fritt från främmande arter. Arealen grandominerad naturskog präglad av intern dynamik och övriga ingående naturtyper ska vara 65,2 hektar.

Förvaltningsinriktning

- Fri utveckling

Skötselåtgärder

- Inga, bevarandemålen förväntas nå genom fri utveckling.
- Vid observation av främmande arter tas växter bort genom mekaniska metoder och djur genom jakt.

Skötsel och förvaltning av naturreservatets friluftslivsvärden

Hotingsknösen är ett förhållandevis okänt utflyktsmål. Området nyttjas så vitt Länsstyrelsen känner till endast för jakt. Genom att området nu ges naturreservatsstatus kommer områdets höga naturvärden bli mer kända, vilket kan innebära ett högre antal besökare. Avsaknad av stigar, rastplatser och tydlig väg in i reservatet minskar dock sannolikheten för att det sker i någon större omfattning.

Bevarandemål

I anslutning till naturreservatet ska det finnas god information om naturreservatets naturvärden, samt om de bestämmelser som gäller för naturreservatet.

Skötselåtgärder

- Informationstavla för naturreservatet sätts upp vid områdets södra gräns.

Utmärkning av naturreservatets gräns

Naturreservatet skall utmärkas i fält enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

En översikt av skötselåtgärder som ska genomföras i naturreservatet Hotingsknösen finns i tabell 1.

Tabell 1. Sammanfattning av skötselåtgärder som bör genomföras i naturreservatet Hotingsknösen samt när dessa skötselåtgärder bör utföras.

Skötselområde	Skötselåtgärder	Prio	När	Frekvens
Hela naturreservatet	Markering av naturreservatets gränser	1	Inom 1 år	Återkommande vid behov
Hela naturreservatet	Borttagande av främmande arter	1	Vid behov	Återkommande vid behov
Friluftsliv	Uppsättning av informationstavla	1	Inom 1 år	Engångsåtgärd

Övriga uppgifter

Uppföljning

En uppföljning av beskrivna bevarandemål ska ske för varje skötselområde för bedömning av områdets bevarandetillstånd. Uppföljningsarbetet anges och utförs av Länsstyrelsen eller av denne enligt skrivna avtal utsedd uppdragstagare. Resultat från kommande uppföljning av bevarandestatusen kan eventuellt påkalla en revidering av skötselplan och målindikatorer. Målindikatorer för uppföljning av bevarandemålen för naturreservatets skötselområden anges i ett särskilt dokument kallat uppföljningsplan som fastställs separat.

Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för fortlöpande tillsyn av att naturreservatets föreskrifter efterlevs.

Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Naturvårdsförvaltningen bekostas av Naturvårdsverket genom skötselanslag för biotopvårdande åtgärder, utmärkning av reservatets gränser, områdestillsyn samt löpande underhåll.

Källförteckning

Tryckta källor

- Lundqvist, J, 1969: Jordartskarta över Jämtlands län, skala 1:200 000. Sveriges geologiska undersökning, serie nr: Ca 45
- Lundqvist J, 1984: Karta över berggrunden i Jämtlands län utom förevarande Fjällsjö k:n, skala 1:200 000. Sveriges geologiska undersökning, serie nr Ba 31
- Naturvårdsverket 2008. Planering av naturreservat – vägledning för beskrivning, indelning och avgränsning. Naturvårdsverkets Rapport 5788.
- Naturvårdsverket 2010. Uppföljning av skyddade områden i Sverige. Riktlinjer för uppföljning av friluftsliv, naturtyper och arter på områdesnivå. Naturvårdsverkets Rapport 6379.
- Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och Handisam 2013. Tillgängliga natur- och kulturområden. En handbok för planering och genomförande av tillgänglighetsåtgärder i skyddade utomhusmiljöer. Naturvårdsverket Rapport 6562.
- Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen 2005, reviderad 2017. Nationell strategi för formellt skydd skog.
- Skogsstyrelsen 2000. Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer.
- Skogsstyrelsen 2020. Handbok för inventering av nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen, Jönköping.
- Skogsstyrelsen 2023. Kompletterad förteckning över Skogsstyrelsens signalarter, version 2023-1. Skogsstyrelsen, Jönköping
- Sveriges Geologiska Undersökning 1984. Karta över berggrunden i Jämtlands län utom förevarande Fjällsjö k:n.
- Strömsunds kommun 2022. Översiktsplan för Strömsunds kommun.
- Strömsunds kommun 2019. Tillägg till Strömsunds kommuns Översiktsplan - Vindkraft

Källor på internet

- Artdatabanken och Naturvårdsverket. Artportalen. www.artportalen.se.
- Lantmäteriet. Historiska kartor. Generalstabskartan Åsele J242-54-6, 1933, Ekonomiska kartan Björksjönaset, 21G0-1c-d73, 1973 <http://historiskakartor.lantmateriet.se>.
- Naturvårdsverket. EU:s direktiv för biologisk mångfald. <https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/EU-och-internationellt/EUs-miljoarbete/Biologisk-mangfald-i-EU/EUs-naturvardsdirektiv/>.
- Naturvårdsverket. Biologisk mångfald. <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Vaxter-och-djur/Biologisk-mangfald/>
- Naturvårdsverket. Process att bilda naturreservat. <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Skyddad-natur/Naturreservat/Process-att-bilda-naturreservat/>.
- Naturvårdsverket. Vägledningar för arbetet med att bilda naturreservat. <http://naturvardsverket.se/sv/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Skyddade-omraden/Process-att-bilda-naturreservat/#planera>
- Riksantikvarieämbetet. Fornminnesregistret. Forsök: <https://app.raa.se/open/fornsok/>
- Sametinget. Underlag för planer. www.sametinget.se/8382 Kartor över Riksintresse, strategiska platser och årstidsland
- Skogsstyrelsen. Nyckelbiotoper och objekt med naturvärden. Skogsdataportalen <http://skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se/Skogsdataportalen/>
- Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Rödlistade arter i Sverige. www.artfakta.se.

Övriga källor

Berggrundsdata över Jämtlands län, hämtad från SGUs berggrundsdatas 2023-12-04. ©

Sveriges geologiska undersökning (SGU)

Jordartsdata över Jämtlands län, hämtad från SGUs jorddatas 2023-12-04. © Sveriges
geologiska undersökning (SGU)

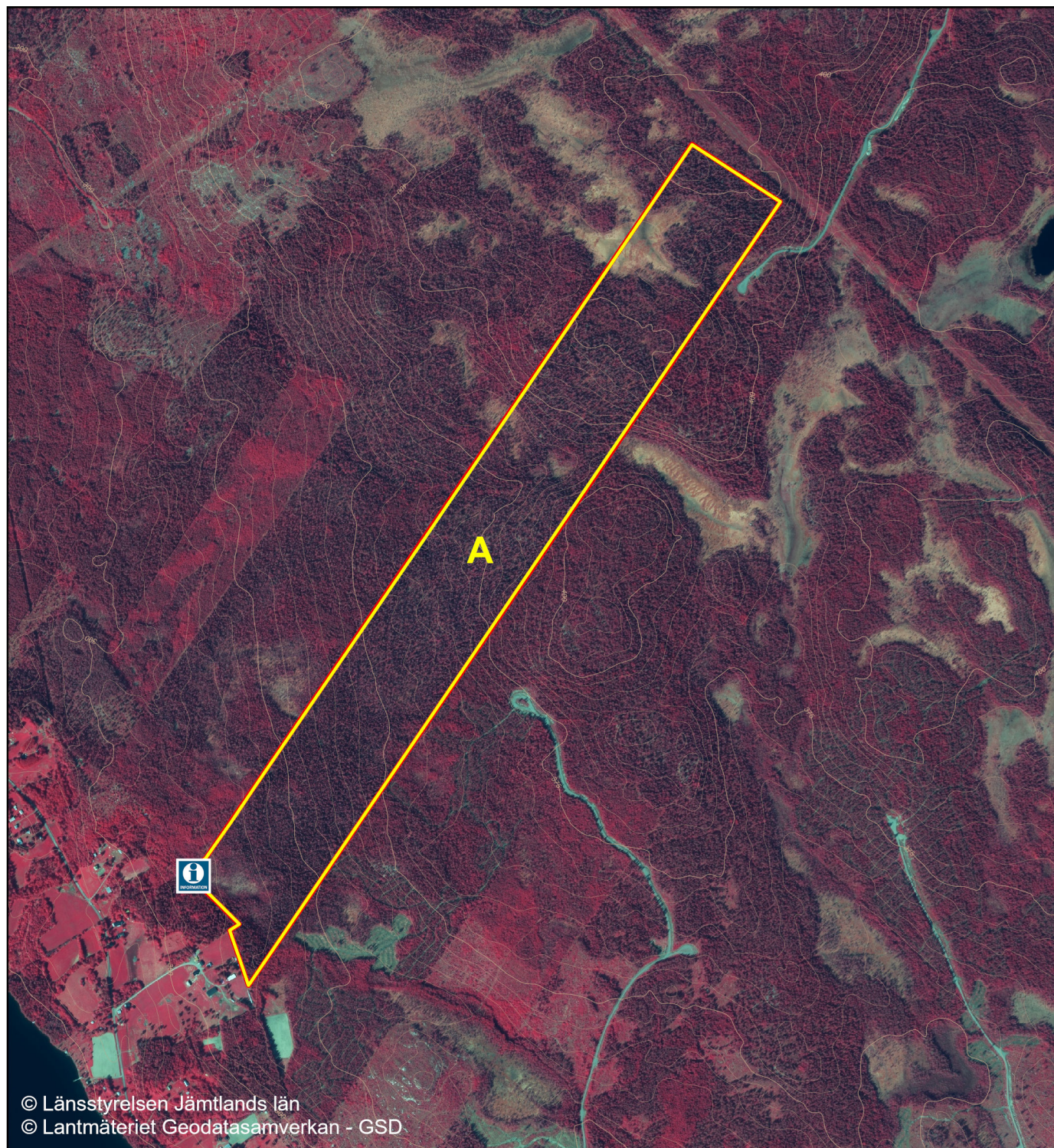
Länsstyrelsen i Jämtlands län. Länsstyrelsen naturvärdesinventeringar.

Foto: Länsstyrelsen Jämtlands län

Naturreservatet Hotingsknösen

Skötselplankarta

© Länsstyrelsen Jämtlands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan - GSD

Gräns för naturreservatet Hotingsknösen

Informationsskylt

Skötselområde A: Fri utveckling

0 500 m

Skala: 1:15 000

Höjdkurvor 5 m intervall

Artförteckning naturreservatet Hotingsknösen

I artförteckningen nedan anges naturvårdsarter som hittills registrerats i naturreservatet Hotingsknösen. Naturvårdsarter är enligt ArtDatabanken arter som är extra skyddsvärda, arter som indikerar att ett område har höga naturvärden eller arter som i sig själva är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Inom begreppen återfinns rödlistade arter, fridlysta arter, nyckelarter, ansvarsarter, typiska arter och signalarter.

Förklaring till kolumnen Kategori:

- Rödlistekategori: VU = sårbar, NT = missgynnad / nära hotad.
- § = Skyddad enligt Artskyddsförordningens (SFS 2007:845) paragraf 4 och 8.
- ' = Art som indikerar gammal skog eller gamla träd.
- ” = Art som indikerar kontinuitetsskog och kontinuitet av död ved.
- ”” = Art som indikerar lövträdiskontinuitet eller gamla lövträd.

Förklaring till kolumnen S- och Part:

- S = Signalart är art som inte är rödlistad men ändå en naturvårdsart som signalerar höga naturvärden. (Skogsstyrelsen, 2023).
- P = prioriterad art i Skogsvårdslagen SKSFS 2014:7. Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till Skogsvårdslagen. 2014, (Skogsstyrelsens författningssamling)
Jönköping: Skogsstyrelsen.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Kategori	S- och Part
Lavar			
Garnlav	<i>Alectoria sarmentosa</i>	NT	
Knottrig blåslav	<i>Hypogymnia bitteri</i>	NT	
Lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	NT	
Skrovellav	<i>Lobaria scrobiculata</i>	NT, ””	
Svampar			
Lappticka	<i>Amylocystis lapponica</i>	VU, ”	
Doftskinn	<i>Cystostereum murrayi</i>	NT, ”	
Sprickporing	<i>Diplomitoporus crustulinus</i>	VU	
Harticka	<i>Pelloporus leporinus</i>	NT, ”	
Ullticka	<i>Phellinidium ferrugineofuscum</i>	NT	
Rynkskinn	<i>Phlebia centrifuga</i>	VU, ”	
Granticka	<i>Porodaedalea chrysoloma</i>	NT, '	

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Kategori	S- och Part
Gammelgranskål	<i>Pseudographis pinicola</i>	NT”	
Rosenticka	<i>Rhodofomes roseus</i>	NT, ”	
Violmussling	<i>Trichaptum laricinum</i>	NT, ”	
Kärlväxter			
Grönkulla	<i>Coeloglossum viride</i>	§	S
Fåglar			
Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	NT, §	P
Tretåig hackspett	<i>Picoides tridactylus</i>	NT, §	P
Tjäder	<i>Tetrao urogallus</i>	§	P